

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

ШИНЭ ЗУУНМОД ХОТЫН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

Улаанбаатар хот
2024 он

АГУУЛГА	
ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ.....	3
НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО.....	3
1.1.Байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил, үйлчилгээг тодорхойлох	4
1.2.Ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх хүний нөөцийг тодорхойлох	6
1.3.Гарах зардлыг урьдчилан тооцох.....	11
1.4. Зардлыг нэгтгэн тооцох /төгрөгөөр/	13
1.5. Хувилбарыг нягталж үр дүнг танилцуулах.....	13
ХОЁР. ИРГЭНД ҮҮСЭХ ЗАРДАЛ.....	14
2.1. Иргэний гүйцэтгэх үүргийг тогтоох	14
2.2. Цаг хугацаа болон гарч болох зардлыг тооцох.....	15
2.3. Тоон үзүүлэлтийг тооцох.....	16
2.4. Нийт дүнг тооцож гаргах	16
2.5.Хялбарчлах боломжийг шалгах.....	17
ГУРАВ.ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ЗАРДЛЫН ТООЦОО.....	18
3.1.Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлох	18
3.2.Зардлыг тооцох.....	18
3.3.Тоон үзүүлэлтийг тооцох.....	20
3.4. Нийт зардлын дүнг тооцож гаргах.....	21
3.5. Хялбарчлах боломжийг ашиглах.....	21
3.6.Нэмэлт зардлыг тооцох.....	22
ДӨРӨВ. ДҮГНЭЛТ	23
ТАВ.АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ.....	25

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн¹ 18.1-д “Хууль тогтоомжийн төслийг баталснаар тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог тухай бүр гаргаж, зардал, үр өгөөжийн харьцааг энэ хуулийн 12.1.4-т заасан аргачлалын дагуу тодорхойлно” гэж заасны дагуу Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл батлагдсанаар уг хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах төрийн байгууллага, хуулийн этгээд, иргэнд шинээр үүсэх болон нэмэгдэх үүргийн улмаас бий болох зардлын тооцоог Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолоор батлагдсан Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлалын дагуу хийж гүйцэтгэлээ.

Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардал, ачааллыг тооцож, үүнийг хялбарчлах, бууруулах талаар санал боловсруулахад энэхүү тайлан чиглэгдэх болно. Хуулийн төслийн зардлыг тооцохдоо бодит статистик болон хугацааг шууд ашиглах боломжгүй тохиолдолд аргачлалын 2.5.2, 4.4.2 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэн адил төстэй ажил, үйлчилгээ байгаа эсэхийг судалж, баримжаа авах, түүнчлэн хуулийн төслийн тандан судалгааны тайланд тусгасан судалгаа, тоо баримт, статистикийг ашиглан хугацаа, тохиолдлын тоо зэргийг тогтоосон болно.

Хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор төр, хуулийн этгээд, аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэнээс гарч болох зардлыг тоймлон тооцсон бөгөөд дараах зарчмыг баримталсан:

- Бодит тоо баримт, мэдээлэлд тулгуурлах;
- Тооцох боломжтой зардлуудыг бүрэн тооцох;
- Тухайн чиг үүрэгтэй төстэй үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлээс судалгаа авах, ярилцлага хийх зэрэг аргаар шаардлагатай мэдээллийг цуглуулж, зарцуулах хугацааг тодорхойлохыг эрмэлзсэн болно.

НЭГ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

“Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөл”-ийн төрийн байгууллагад үүрэг оногдуулсан зохицуулалтуудыг харгалзан тухайн байгууллагад үүсэх ачаалал, зардлын хэмжээг урьдчилан тооцох нь тухайн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх төсөв, санхүүжилтийн хэмжээ, хэрэгцээ, шаардлагыг тогтооход оршино.

Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлалын 4.1-д заасны дагуу Төрийн байгууллагын зардал буюу улсын төсөвт үүсэх ачааллыг тооцохын тулд тухайн ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхэд шаардагдах хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлж, түүнд шаардагдах зардлыг тооцож гаргах бөгөөд уг ажлыг дараах үе шаттайгаар гүйцэтгэлээ. Үүнд:

1. Байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил, үйлчилгээг тодорхойлох;
2. Ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх хүний нөөцийг тодорхойлох;
3. Гарах зардлыг урьдчилан тооцох;
4. Зардлыг нэгтгэн тооцох;
5. Хувилбарыг нягталж, үр дүнг танилцуулах.

¹ “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2015 оны 7 дугаар сарын 03-ны өдрийн 25 дугаарт нийтлэгдсэн.

Энэ шатанд төрийн байгууллагын ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд зарцуулах хугацаа болон жилд гүйцэтгэх тоо буюу тохиолдлын тоо, түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах нийт ажлын цаг гэсэн 3 үзүүлэлтийг тодорхойлно.

1.1. Байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил, үйлчилгээг тодорхойлох

Хуулийн төсөлд дараах байгууллагууд тодорхой чиг үүрэг гүйцэтгэхээр тусгагдсан байна:

- Монгол Улсын Их Хурал;
- Монгол Улсын Засгийн газар;
- Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал /НИТХ/;
- Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч;
- Төв аймгийн болон Сэргэлэн, Алтанбулаг сумын удирдлага;
- Шинэ Зуунмод хотын зөвлөл;
- Шинэ Зуунмод хотын Захирагч;
- Шинэ Зуунмод хотын Ерөнхий архитектор;
- Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн Ажлын алба;
- Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн корпораци.

Аргачлалын 4.3.2-т “байгууллагыг сонгохдоо тухайн ажил, үйлчилгээнд хамааралтай бүх байгууллагыг биш голлон үүрэг гүйцэтгэх байгууллагыг сонгоно” гэж заасны дагуу нийслэлээс өөр засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн нутаг дэвсгэрт байгуулагдаж байгаа нийслэлийн дагуул хот болох онцлогтой нь холбогдуулан дээрх байгууллагуудаас дараах байгууллагыг сонгон гүйцэтгэх үүрэг, холбогдох зардлыг тооцсон болно:

1. Засгийн газар;
2. Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч;
3. Шинэ Зуунмод хотын зөвлөл;
4. Шинэ Зуунмод хотын Захирагч;
5. Шинэ Зуунмод хотын Ерөнхий архитектор;

Аргачлалын 4.3.3-т ажил, үйлчилгээнд хэрэгжүүлэх, хэмжих боломжтой ажлыг тооцохоор тусгасны дагуу дээрх байгууллагуудаас сонгож, хэрэгжүүлэх, хэмжих боломжтой гэж үзсэн ажлуудыг доор түүвэрлэн авч үзлээ.

Сонгон авсан төрийн байгууллагууд дараах ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэхээр хуулийн төсөлд тусгагдсан байна:

Хүснэгт 1

№	Гүйцэтгэх ажил
Нэг.Засгийн газар:	
1.	Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг батлах;
2.	Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад газар ашиглах эрх олгох төсөл болон сонгон шалгаруулалтад оролцох этгээдэд тавигдах шаардлага, төсөл шалгаруулах журам батлах;
3.	2040 он хүртэл жил бүр улсын төсөвт инженерийн болон нийгмийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалт, төрийн байгууллагуудыг үе шаттай нүүлгэн шилжүүлэх зардлын төсвийг тусгах;
4.	Хотын Захирагчийн ажлын албаны бүтэц, орон тооны хязгаарыг батлах;
5.	Шинэ Зуунмод хотын газар хөгжүүлэлт, менежмент, хэрэгжих бүтээн байгуулалтын төсөл хэрэгжүүлэгчийг сонгон шалгаруулах, хөрөнгө оруулах, төслийн хэрэгжилтэд

	хяналт тавих чиг үүрэг бүхий нийслэл, Төв аймгийн өмчийн оролцоотой Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн корпораци байгуулах асуудлыг нийслэлийн Засаг даргын саналыг үндэслэн шийдвэрлэх;
6.	Корпорацийн дүрэм, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах журам батлах;
7.	төрийн байгууллагуудыг үе шаттайгаар нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжүүлэх;
8.	Хотын бүтээн байгуулалтын төсөлд хөнгөлөлттэй зээл олгох бодлогыг дэмжиж хэрэгжүүлэх;
9.	Шинэ Зуунмод хотын дүрмийг батлах /МУНУБХЭЗБТХ-34.4/
Хоёр. Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч:	
1.	Хөрөнгө оруулагчдын зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг батлах;
2.	Корпорацийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулж, томилж;
3.	Шинэ Зуунмод хотын бүтээн байгуулалтад зориулж холбогдох хууль, журмын дагуу үнэт цаас гаргах;
4.	эрчим хүч, дулаан, ус хангамж, ариутгах татуурга, харилцаа холбоо, инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ, хог хаягдалтай холбоотой зөвшөөрөл, үйлчилгээг саадгүй үзүүлэх;
5.	орон нутгийн татвар, төлбөр, хураамжаас хөнгөлөх, чөлөөлөх;
6.	өөрийн мэдлийн өмчийг дагуул хотод хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр ашиглуулах асуудлыг шийдвэрлэх;
7.	төрийн үйлчилгээг шуурхай, нэг цонхоор үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх;
8.	салбарын хяналт, шалгалтыг давхардуулахгүй байх.
Гурав. Шинэ Зуунмод хотын Зөвлөл:	
1.	Шинэ Зуунмод хотын нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн бодлого тодорхойлох, хотын чиг үүрэгт хамаарах асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэх
2.	хотын нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн үндсэн чиглэл, Шинэ Зуунмод хотын төсөв, хөтөлбөрийг хэлэлцэн батлах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих;
3.	хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;
4.	Шинэ Зуунмод хотын бүсчлэлийн дүрмийг батлах;
5.	Шинэ Зуунмод хотын газар зохион байгуулалтын ерөнхий болон тухайн жилийн төлөвлөгөөг Ерөнхий архитекторын саналыг үндэслэн батлах;
6.	Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн тайланг сонсох;
7.	хуульд өөрөөр заагаагүй бол Шинэ Зуунмод хотын чиг үүрэг хэрэгжүүлэх талаар журам, дүрэм, заавар батлах;
8.	Шинэ Зуунмод хотын эдэлбэр газрын бүсчлэл, үйлчилгээний төрөл, хэлбэр, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах зардал зэргийг харгалзан татвар, төлбөр, хураамж, урамшууллын хэмжээг тогтоох;
9.	Шинэ Зуунмод хотын өмчийн зүйлсийн өмчлөгчийн эрхийг хэрэгжүүлэх;
10.	хотын өмчийн болон өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийг байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах;
11.	хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.
Дөрөв. Шинэ Зуунмод хотын Захирагч:	
1.	Шинэ Зуунмод хотын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлж, зохион байгуулах;
2.	хотын нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн үндсэн чиглэл, хөтөлбөрийг боловсруулан Хотын Зөвлөлөөр батлуулж, хэрэгжилтийг зохион байгуулах;
3.	хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
4.	хотын төсвийг хууль тогтоомжийн дагуу захиран зарцуулах;
5.	хотын өмчийг хууль тогтоомжоор олгосон эрх хэмжээний хүрээнд захиран зарцуулж, тэдгээрийг шинээр бий болгох, түрээслэх асуудлыг шийдвэрлэх;
6.	хотын мэдлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагааг чиглүүлж, удирдлагыг нь томилж, чөлөөлөх;

7.	хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө, хотыг хөгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангуулах ажлыг зохион байгуулах;
8.	хотын Зөвлөлд ажлаа тайлагнах, нийтэд мэдээлэх;
9.	бүс нутаг, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, хот хоорондын хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, дэмжлэг үзүүлэх, бусад улсын хоттой холбоо тогтоох, хамтран ажиллах;
10.	хотод байгуулагдсан чөлөөт бүсийн Захирагчийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх;
11.	хуульд заасан бусад.
Тав.Шинэ Зуунмод хотын Ерөнхий архитектор:	
1.	хот байгуулалтын салбарын норматив, эрх зүйн бусад актын төсөл болон тэдгээрийг боловсруулах, өөрчлөх тухай санал оруулах;
2.	орон нутаг дахь хот байгуулалтын бодлого боловсруулахад санал гаргах, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
3.	зураг төсөл, хайгуул, шинжилгээний ажлыг орон нутагт хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, зохицуулах;
4.	хот суурины нутаг дэвсгэрт хот байгуулалтын кадастр хөтлөх, хот байгуулалтын архивын санг бүрдүүлэх;
5.	орон нутгийн хот байгуулалтын үйл ажиллагааг зохицуулж, Хот байгуулалт, барилга захиалагчийн албыг өдөр тутмын мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах;
6.	барилга байгууламжийг барьж байгуулахаас өмнө тухайн газрын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу гудамжны нэр, барилгын дугаарыг тогтоож, газрын кадастрын бүртгэлд оруулах ажлыг зохион байгуулах;
7.	хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан жил бүрийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад гаргаж өгөх;
8.	инженерийн бэлтгэл ажилд хяналт тавих.
9.	хот байгуулалт, газар зохион байгуулалтын баримт бичгийг боловсруулах, эрх бүхий этгээдээр батлуулах;
10.	хот байгуулалт, газар зохион байгуулалтын баримт бичгийн хэрэгжилтэнд хяналт тавих;
11.	инженерийн дэд бүтцийн төлөвлөлт, хөгжүүлэлт;
12.	Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн корпорацийн бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, зөвлөмж, дүгнэлт хүргүүлэх;
12.	Барилгажилтын төсөл батлах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих;
13.	тухайн жилийн хот байгуулалт, газар зохион байгуулалтын баримт бичгийн хэрэгжилтийг дараа оны хоёрдугаар сарын 15-ны өдрийн дотор хотын Захирагчид тайлагнах.

1.2.Ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх хүний нөөцийг тодорхойлох

Хуулийн төслөөр голлох чиг үүрэг хүлээлгэсэн төрийн байгууллагууд тухайн чиг үүрэг тус бүрийг гүйцэтгэхэд зайлшгүй шаардлагатай үйл ажиллагаа буюу ажил үйлчилгээ тус бүрийг тооцож, эдгээрт ямар цаг хугацаа зарцуулах, улсын болон орон нутгийн төсөвт хүний нөөцтэй холбоотой ямар хэмжээний зардал үүсэхийг урьдчилан тооцлоо.

Хүний нөөцийн хэрэгцээг тооцохдоо тухайн ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хугацаа болон 1 жилд гүйцэтгэх тохиолдлын тоогоор баримжаалж, тухайн байгууллагын жилийн эцсийн тайлан мэдээ, статистик үзүүлэлт, тоон үзүүлэлт, мэдээ баримт, ажлын байрны ажиглалт дээр үндэслэн стандарт үйл ажиллагааны хугацааг тогтоосон болно.

Аргачлалын 4.4.5.1-д “тохиолдлын тоог тогтоох боломжтой үед зарцуулах хугацааг тохиолдлын тоогоор үржүүлж хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлно.”:

Хүний нөөцийн хэрэгцээ=Зарцуулах хугацаа * тохиолдлын тоо
80 = 80 минут * 1/тухайн ажлыг 1 удаа хийнэ гэж тооцсон/

1.2.1.Засгийн газрын хэрэгжүүлэх чиг үүргийн 8 ажил нь дээрх тохиолдолтой адил гэж үзээд доор тооцвол: **720 = 80 минут * 9**

Аргачлалын 4.4.7-д “Тооцож гаргасан хүний нөөцийн хэрэгцээг жилд шаардагдах ажлын цагт хувааж тухайн ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх ажилтны тоо буюу нэмэгдэх ажлын ачааллын хувийг гаргана” гэж заасны дагуу дараах тооцоог хийлээ.

Хөдөлмөрийн тухай хуулийн дагуу 1 өдрийн 8 цаг, 1 цаг = 60 минут, Жилд 2202 ажлын өдөр буюу $220 \times 8 = 1760$ ажлын цаг буюу $1,760 \times 60 = 105,600$ минут жилд шаардагдах ажлын цаг нь 105,600 минут гэж тооцов.

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь: **$720/105,600=0$ буюу ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

Хүснэгт 2

Засгийн газар чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацаа
 /хугацаа их шаардагдах нэг ажлыг жишиг болгон авч үзэв/

№	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг /Ажил, үйлчилгээ/	Хийгдэх ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1	Шинэ Зуунмод хотын дүрмийг батлах	Нийслэлийн Засаг даргаас өргөн барьсан дүрмийн төслийг холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагад танилцуулж санал авах	180 мин
		Нийслэлийн Засаг даргаас өргөн барьсан дүрмийн төслийг ЗГ-ын хуралдааны хуваарьт оруулах;	20 минут
		Засгийн газарт өргөн барьсан төслийн танилцуулгыг сонсож, асуулт, хариулт явагдаж хуралдаанаар хэлэлцэж шийдвэрлэх;	60 минут
		Төслийг баталгаажуулах;	30 минут
		Баталгаажсан шийдвэрийг хэм хэмжээний актын нэгдсэн санд бүртгүүлэхээр холбогдох байгууллагад хүргүүлэх;	1 цаг /60 минут/
		Хэм хэмжээний актын нэгдсэн санд бүртгэхтэй холбоотой тайлбар өгөх;	40 минут
		Бүртгэгдсэн хэм хэмжээний актын хувийг авч, бүртгэх.	30 минут
		Нэг тохиолдлыг шийдвэрлэх нийт хугацаа	
Жилд ойролцоогоор 5 хэм хэмжээний акт батлан гаргана гэж үзээд: $2,100\text{минут} = 420\text{ минут} \times 5\text{ удаа}$			

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь: **$2,100/105,600=0$ буюу ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

²Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан ажиллах цагийг баримталж, ээлжийн амралт болон нийтээр амрах хоногийг хасч ажлын өдрийг тооцож гаргасан болно.

1.2.2. Хотын Зөвлөлийн чиг үүргийн хүний нөөцийн хэрэгцээ, цаг зарцуулалт:

Шинэ Зуун мод хотын зөвлөл нь бодлого тодорхойлох, тэдгээрийн хэрэгжилтэд хянал тавих чиг үүрэг хэрэгжүүлж байх тул жишиг болгон нэг чиг үүргийг авч тооцоо хийж, түүгээр баримжаалан нийт чиг үүргийн хүний нөөцийн хэрэгцээ, зарцуулах хугацааг тодорхойлов.

Хүснэгт3

	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг /Ажил, үйлчилгээ/	Хийгдэх ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1.	Хууль тогтоомжид заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэхээр баталсан захиргааны хэм хэмжээ агуулсан журам, стандарт, дүрэм, зааврыг холбогдох хуулийн дагуу улсын бүртгэлд бүртгүүлэх	Судалгаа хийх /нөлөөллийн шинжилгээ хийх/	Ажлын 10 өдөр /480 минут/
		Төсөл боловсруулах	5 цаг /300 минут/
		Төслийг цахим хуудаст байршуулах	20 минут
		Хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, цахим хуудсаар ирсэн саналыг хэлэлцүүлэг зохион байгуулахад ирүүлсэн саналтай нэгтгэж төсөлд тусгах	8 цаг /480 минут/
		Төсөлд хяналтын дагалдах хуудас авч, холбогдох хэлтсийн дарга, Тамгын газрын дарга, төслүүдийн удирдагч, орлогч, Нийслэлийн Засаг даргад танилцуулах	Ажлын 3 өдөр 24 цаг /1440 минут/
		Төсөлд холбогдох албан тушаалтнуудын саналыг тусган эцэслэн боловсруулах	2 цаг /120 минут/
		Төслийг баталгаажуулах	2 цаг /120 минут/
		Баталгаажсан шийдвэрийг хэм хэмжээний актын нэгдсэн санд бүртгүүлэхээр холбогдох байгууллагад хүргүүлэх	2 цаг /120 минут/
		Хэм хэмжээний актын нэгдсэн санд бүртгэхтэй холбоотой тайлбар өгөх	1 цаг /60 минут/
		Бүртгэгдсэн хэм хэмжээний актын хувийг авч, бүртгэлд өгөх	30 минут
Нэг тохиолдлыг шийдвэрлэх нийт хугацаа /Цахим хуудаст байршуулах 30 хоногийн хугацааг оруулж тооцоогүй бөгөөд байршуулаад 30 хоног байлгах учир тухайн хугацаанд заавал ажил хийх шаардлагатай биш гэж үзсэн/			өдөр – 14 Цаг – 116 /Минут – 7010/
Жилд ойролцоогоор 3 хэм хэмжээний акт батлан гаргана гэж үзээд: 21030минут = 7010минут* удаа			

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь: $21030/105600=0$ буюу ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.

Хүснэгт 4

1.2.3. Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн чиг үүргийн хүний нөөцийн хэрэгцээ:

№	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг /Ажил, үйлчилгээ/	Хийгдэх ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1.	ШЗМХотын Хөрөнгө оруулагчдын зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг батлах;	Судалгаа хийх	Ажлын 5 өдөр 40 цаг, 2,400 минут

2.	Корпорацийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулж, томилох;	Сонгон шалгаруулалтыг зарлах, ирсэн саналыг хяна үзэж үнэлэх, шалгаруулах, томилох	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 3600 минут
3.	хотын эрчим хүч, дулаан, ус хангамж, ариутгах татуурга, харилцаа холбоо, инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ, хог хаягдалтай холбоотой зөвшөөрөл, үйлчилгээг саадгүй үзүүлэх;	Нэг цонхны үйлчилгээ үзүүлэх	Ажлын 1 өдөр 8 цаг, 480 минут
4.	өөрийн мэдлийн өмчийг дагуул хотод хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр ашиглуулах асуудлыг шийдвэрлэх;	Гэрээ байгуулах	Ажлын 1 өдөр 8 цаг, 480 минут
Асуудлыг шийдвэрлэхэд зарцуулах нийт хугацаа			Өдөр – 10 /Цаг – 80/ /Минут – 4800/

Хүний нөөцийн хэрэгцээ=Зарцуулах хугацаа * тохиолдлын тоо
19,200 = 4800 минут * 4 /дээрх 4 ажлыг хийгдэнэ гэж тооцсон/

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь **ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь: **19200/105600=0 буюу ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

Хүснэгт 5

1.2.4.Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн чиг үүргийн хүний нөөцийн хэрэгцээ

№	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг /Ажил, үйлчилгээ/	Хийгдэх ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1.	хотын нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн үндсэн чиглэл, хөтөлбөрийг боловсруулан Хотын Зөвлөлөөр батлуулж, хэрэгжилтийг зохион байгуулах;	Судалгаа хийх	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 минут
		Төсөл боловсруулах	Ажлын 2 өдөр 16 цаг, 960 минут
		Хотын зөвлөлөөр батлуулах	Ажлын 1 өдөр 8 цаг, 480 минут
		Хэрэгжилтийг зохион байгуулах	Ажлын 5 өдөр 40 цаг, 2,400 минут
2.	хотын мэдлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагааг чиглүүлж, удирдлагыг нь томилж, чөлөөлөх;	Томилж, чөлөөлөх	Ажлын 1 өдөр 8 цаг, 480 минут
3.	хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө, хотыг хөгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангуулах ажлыг зохион байгуулах;	Төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	Ажлын 5 өдөр 40 цаг, 2,400 минут
4.	хотын Зөвлөлд ажлаа тайлагнах, нийтэд мэдээлэх;	Тайлагнах, нийтэд мэдээлэх	Ажлын 1 өдөр 8 цаг, 480 минут
5.	бүс нутаг, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, хот хоорондын хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, дэмжлэг үзүүлэх, бусад улсын	Харилцаа холбоо тогтоох	Ажлын 1 өдөр 8 цаг, 480 минут
		Хамтран ажиллах	Ажлын 3 өдөр

хоттой холбоо тогтоох, хамтран ажиллах;		24 цаг, 1,440 минут
Үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд зарцуулах нийт хугацаа		Өдөр – 22 /Цаг – 176/ /Минут – 10,560/

Хүний нөөцийн хэрэгцээ=Зарцуулах хугацаа * тохиолдлын тоо
19,200 = 10,560 минут * 5 /дээрх 5 ажлыг хийгдэнэ гэж тооцсон/

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь **ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь: **19,200/105,600=0 буюу ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

1.2.5.Шинэ Зуунмод хотын Ерөнхий архитекторын чиг үүргийн хүний нөөцийн хэрэгцээ:

Хүснэгт 6

№	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг /Ажил, үйлчилгээ/	Хийгдэх ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1.	хот байгуулалтын салбарын норматив, эрх зүйн бусад актын төсөл болон тэдгээрийг боловсруулах, өөрчлөх тухай санал оруулах;	Эрх зүйн актын төсөл боловсруулах	Ажлын 5 өдөр 40 цаг, 2,400 мин
		Холбогдох эрх бүхий байгууллагаар батлуулах ажлыг зохион байгуулах	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
2.	хот суурины нутаг дэвсгэрт хот байгуулалтын кадастр хөтлөх, хот байгуулалтын архивын санг бүрдүүлэх;	Кадастр хөтлөх	Ажлын 5 өдөр 40 цаг, 2,400 мин
		Хот байгуулалтын архивын сан үүсгэх	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
		Санг хөтлөх	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
3.	барилга байгууламжийг барьж байгуулахаас өмнө тухайн газрын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу гудамжны нэр, барилгын дугаарыг тогтоож, газрын кадастрын бүртгэлд оруулах ажлыг зохион байгуулах;	Гудамжны нэр, барилгын дугаар тогтоох ажлыг зохион байгуулах	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
		Кадастрын бүртгэлд оруулах	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
4.	хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан жил бүрийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад гаргаж өгөх;	Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд санал авах, нэгтгэх	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
		газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх	Ажлын 2 өдөр 16 цаг, 960 мин
5.	хот байгуулалт, газар зохион байгуулалтын баримт бичгийг боловсруулах, эрх бүхий этгээдээр батлуулах;	Баримт бичгийн төсөл боловсруулах	Ажлын 5 өдөр 40 цаг, 2,400 мин
		Холбогдох эрх бүхий байгууллагаар батлуулах ажлыг зохион байгуулах	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин

6.	Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн корпорацийн бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, зөвлөмж, дүгнэлт хүргүүлэх;	Хяналт тавих	Ажлын 3 өдөр 24 цаг, 1,440 мин
		Зөвлөмж, дүгнэлт гаргах	Ажлын 2 өдөр 16 цаг, 960 мин
Асуудлыг шийдвэрлэхэд зарцуулах нийт хугацаа			Өдөр – 43 /Цаг – 344/ /Минут – 20,640/

Хүний нөөцийн хэрэгцээ=Зарцуулах хугацаа * тохиолдлын тоо
19,200 = 20,640 минут * 6 /дээрх 6 ажлыг хийгдэнэ гэж тооцсон/

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь **ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

Хүний нөөцийн хэрэгцээ/жилд шаардагдах ажлын цаг=Нэмэгдэх ажлын ачааллын хувь: **19,200/105,600=0 буюу ажлын ачаалал нэмэгдэхгүй.**

1.3.Гарах зардлыг урьдчилан тооцох

1.3.1. Хүний нөөцийн зардал:

Хууль батлагдсанаар орон тоо нэмэгдэхгүй одоогийн хүний нөөцийн хүчин чадлаар ажиллах боломжтой тул цалингийн зардал нэмэгдэхгүй гэж үзлээ. Шинэ Зуунмод хотын захиргаа байгуулсан тохиолдолд Ажлын албаны зардал, албан хаагчдын цалин бусад зардал гарна. Жишээ болгож Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын албаны 1 албан хаагчийн зардлыг тооцов. Засгийн газрын 2023 оны 241 дүгээр тогтоолоор төрийн албаны зарим албан тушаалын цалинг шинэчлэн тогтоосны дагуу доорх хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 7

Засгийн газрын 2023 оны 06 дугаар сарын 21-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралт

Засгийн газрын агентлаг, нутгийн захиргааны байгууллага болон төрийн захиргааны бусад байгууллагын төрийн захиргааны албан тушаалын цалингийн хэмжээ

(сард, төгрөгөөр)

Албан тушаалын зэрэглэл	Цалингийн хэмжээ
T3-1	2,218,000
T3-2	1,974,000
T3-3	1,862,000
T3-4	1,757,000
T3-5	1,597,000
T3-6	1,452,000
T3-7	1,320,000
T3-8	1,200,000
T3-9	1,100,000
T3-10	1,000,000

Засгийн газрын 2023 оны 06 дугаарсарын 21-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолын 10 дугаар хавсралт

Төрийн үйлчилгээний бусад байгууллага болон төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад туслах албан тушаалын цалингийн доод хэмжээ

(сард, төгрөгөөр)

Албан тушаал	Цалингийн доод хэмжээ
ТҮ-12	1,418,000
ТҮ-11	1,351,000
ТҮ-10	1,286,000
ТҮ-9	1,225,000
ТҮ-8	1,114,000
ТҮ-7	1,053,000
ТҮ-6	1,003,000
ТҮ-5	912,000
ТҮ-4	868,000
ТҮ-3	827,000
ТҮ-2	788,000
ТҮ-1	750,000

Засгийн газрын 2022 оны 487 дугаар тогтоолоор төрийн захиргааны албан тушаалын ангилал зэрэглэл, түүнд хамаарах албан тушаалын жагсаалтыг баталсан бөгөөд Шинэ Зуунмод хотын Ажлын албаны ажилтны ангилал, зэрэглэлийг тогтоогоогүй бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын албаны албан хаагчтай адил ангилал, зэрэглэлийг ТЗ-7 байхаар тооцоолсон болно.

Засгийн газрын 2019 оны 472 дугаар тогтоолоор төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоосон тул уг тогтоолын дагуу доорх хүснэгтэд тооцоог гаргав.

Хүснэгт 8

	Үндсэн цалин	Зэрэг дэв	Төрийн алба хаасан хугацаа	Хоол унааны нэмэгдэл	Нийт дүн /төгрөгөөр/
1.	ТЗ-7 1,320,000	24% 316,800	5% 66,000	200,000	1,902,800 сард 22,833,600 жилд

1.3.2. Материаллаг зардал:

Материаллаг зардалд тухайн үүргийг гүйцэтгэж буй нэг албан хаагчийг ажиллах нөхцөлөөр хангахад зарцуулж буй зардлыг тооцов.

Нэг албан хаагчид гарах жилийн дундаж материаллаг зардал:

Хүснэгт 9

№	Зардлын нэр	Зардлын төрөл	Хэмжээ /төгрөг/
1	Урсгал зардал	Бичиг хэргийн зардал	160,000
		Утасны зардал	330,000
		Урсгал засвар	100,000
2	Элэгдэл хорогдлын зардал	Техник, тоног төхөөрөмж	160,000
		Тавилга эд хогшил	80,000
Нийт			830,000

Хүний нөөц нэмэгдэхгүй учир материаллаг зардал мөн адил нэмэгдэхгүй хэвээр байна.

1.3.3. Бусад зардал

Аргачлалын 4.5.3-т “бусад зардал-тухайн ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэхэд дагалдан гарах зардлыг хэлнэ” гэсэн бөгөөд дагалдан гарах бусад зардал гарахгүй гэж үзэж байна.

1.4. Зардлыг нэгтгэн тооцох /төгрөгөөр/

Аргачлалын 4.6-д “Нийт зардал = (хүний нөөцийн зардал+материаллаг зардал+бусад зардал)*хүний нөөцийн хэрэгцээ” гэж томъёолсны дагуу:

$$23,663,600 = (22,833,600 + 830,000 + 0) * 1 / \text{Одоогийн 1 хүний зардал}$$

Хууль батлагдсанаар зардал нэмэгдэхгүй учир одоогийн 1 хүний зардал хэвээр байна гэж үзлээ.

1.5. Хувилбарыг нягталж үр дүнг танилцуулах

Хууль батлагдсанаар нийслэл болон бусад засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн захиргааны байгууллага болон түүнд ажиллах орон тоо нэмэгдэхгүй, төрийн байгууллагад нэмэгдэл зардал гарахгүй болно. Харин шинээр байгуулагдах Шинэ Зуун мод хотын захирагч, түүний Ажлын алба, Ерөнхий архитектор, түүний ажлын алба, Хотын Зөвлөл, Хөгжлийн корпораци зэргийн орон тоо, зардлын асуудлыг тооцож, төсөвт тусгах шаардлагатай болно.

Мөн дээр дурдсан зардлуудаас гадна шинэ хотын бүтээн байгуулалттай холбоотойгоор Шинэ Зуунмод хотод архитектур төлөвлөлтийн дагуу тооцсон барилга байгууламжийн хөрөнгө оруулалт нь 10.5 сая м² барилга талбайн хувьд 17 их наяд төгрөг байхаар тоцоолол хийгдсэн байх ба 2025-2040 онд 3 үе шатаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.³

Хүснэгт 10

Хөрөнгө оруулалтын тооцоо

№	Хөрөнгө оруулалтын төрөл	1-р ээлж /2025 он/	2-р ээлж /2030 он/	3-р ээлж /2040 он/	Нийт /тэрбум төг/
1	Орон сууц	178.2	476.8	540.4	1,195.4
2	Нийгмийн дэд бүтэц	38.2	119.5	35.6	193.3
3	Олон нийт	2,000.9	1,046.2	2,431.9	5,479.1
4	Өндөр технологийн үйлдвэр бүс		301.9	356.5	658.4
5	Үйлдвэрийн бүс		334.6	334.6	669.1
6	Худалдааны бүс		262.1	262.1	524.2
7	Логистик бүс	35.8	286.4	35.8	358.1
8	Модны аж ахуй			12.7	12.7
9	Карго төв		126.0	189.1	315.1
10	ХӨСҮТ-2		41.7	50.9	92.6
11	Чөлөөт бүс		2,261.9	3,392.8	5,654.6
12	Авто зам	90.0	449.8	359.8	899.5
13	Явган зам	3.9	19.3	15.5	38.7

³ Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө. Боть-II, Төлөвлөлтийн шийдэл, хэрэгжүүлэх үе шатны төлөвлөгөө, 227-240 дэх талд. УБ., 2022.

14	Дугуйн зам	1.9	9.7	7.7	19.3
15	Төмөр зам сүлжээ, өртөө байгууламж	50.0	50.0		100.0
16	Дулаан хангамж	217.6	225.6	175.2	618.4
17	Ус хангамж, ариутгах татуурга	69.1	92.3	376.2	537.6
18	Холбоо	6.7	7.4	17.4	31.5
19	Цахилгаан	128.8	6.8	40.0	175.6
20	Инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ	64.5	31.5	102.7	198.6
Нийт хөрөнгө оруулалт		2,885.6	6,194.4	8,736.9	17,771.8
Эзлэх хувь		16%	35%	49%	100%

Энэхүү зардлыг улс, орон нутаг, нийслэл, Шинэ Зуун модын төсөв, төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлэхээр ерөнхий зохицуулалттай байх тул төрийн байгууллага болон төсөвт тодорхой хэмжээгээр ачаалал үүсэхээр байна. Гэхдээ хир хэмжээний ачаалал үүсэх талаар тооцоолох боломжгүй байна.

ХОЁР. ИРГЭНД ҮҮСЭХ ЗАРДАЛ

Хуулийн төсөл батлагдсанаар иргэнд үүсэх зардлыг тооцоолохдоо Аргачлалын 3.1-д зааснаар дараах дарааллыг баримтална. Үүнд:

1. иргэний гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;
2. цаг хугацаа болон гарч болох зардлыг тооцох;
3. тоон үзүүлэлтийг тооцох;
4. нийт дүнг тооцож гаргах;
5. хялбарчлах боломжийг шалгах.

2.1. Иргэний гүйцэтгэх үүргийг тогтоох

Бүс нутгийн тэнцвэртэй хөгжлийг хангах, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах, орон зайн оновчтой төлөвлөлт бүхий дагуул хот байгуулах зорилтын хүрээнд Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлыг тогтоож, хотын бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалт, тогтвортой хөгжлийг дэмжих бодлогыг тодорхойлох зорилго бүхий Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөлд иргэнд үүрэг болгосон тусгайлсан хэсэг, зүйл байхгүй байна.

Гэхдээ Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын 2.3-т “Гүйцэтгэх үүрэг” гэж тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэлд хамаарах этгээд хуульд заасны дагуу тоо баримт, тайлан, холбогдох бусад мэдээллийг бэлтгэн төрийн байгууллага буюу гуравдагч этгээдэд гаргаж өгөх, эсхүл хүргүүлэхийг хэлнэ гэж тодорхойлсон бөгөөд үүнд бүх төрлийн өргөдөл, хүсэлт, маягт бөглөх, статистик тоо мэдээ өгөх, бүртгүүлэх, нөхөн олговор, төрөөс тусламж, дэмжлэг, зөвшөөрөл авахыг хүссэн өргөдөл гаргах, зөвшөөрөл хүсэх гэх мэт үүргүүд хамаарахаар байна гэж үзэж хуулийн төслийн дараах зохицуулалтыг иргэнд үүрэг болгосон, заавал биелүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой зохицуулалтад хамааруулан сонгон авлаа.

- 27.2.Хотод үйл ажиллагаа явуулж байгаа хуулийн этгээд нь өмчийн хэлбэрээс үл хамааран хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хотын стандартыг мөрдөх, хотын удирдлагаас хуульд нийцүүлэн гаргасан шийдвэрийг биелүүлэх үүрэгтэй.
- 28.4.Хотын эдэлбэр газар, бүтээн байгуулалтад хохирол учруулсан гэм буруутай этгээд нь Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан

хариуцлага хүлээсэн эсэхээс үл хамааран уг хохирлыг өөрийн хүч хөрөнгөөр арилгах арга хэмжээ авах бөгөөд хэрэв мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн бол үүнтэй холбогдон гарсан зардлыг бүрэн хариуцна. Гэм буруутай этгээд нь төсөл хэрэгжүүлэгч бол төсөл хэрэгжүүлэх эрхийг цуцалж, учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.

Өөрөөр хэлбэл, Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөлд зааснаар иргэн:

- Хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг зөрчихгүй байх, уг төлөвлөгөөгөөр тогтоосон бүсэд оршин суух гэх мэт;
- Хотын стандартыг дагаж мөрдөх;
- Хотын удирдлагаас гарсан шийдвэрийг дагаж мөрдөх;
- Хотын эдэлбэр газар болон бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанд хохирол учруулахгүй байх, саад хийхгүй байх үүрэгтэй байна.

Монгол Улсын нийт хүн амын тоо 2023 оны эцсийн байдлаар 3,504,741 байгаагаас нийслэлд бүртгэлтэй 1,730,263 иргэн байна. Урьдчилсан төлөвлөлтийн хүрээнд Шинэ Зуунмод хот болон эргэн тойрны суурьшлын бүсэд 150,000⁴ орчим иргэн буюу нийслэлд амьдарч буй иргэдийн 8.7%-ийг шилжүүлэн суурьшуулах талаар тооцоо хийгдсэн байна.

2.2. Цаг хугацаа болон гарч болох зардлыг тооцох

Цаг хугацаа болон гарч болох зардлыг тооцохдоо зарцуулах цаг хугацааг шаардлагатай мөнгөн дүнгийн хамт гаргана.

Аргачлалын 3.4.3-т заасны дагуу мөнгөн зардлыг тооцохдоо тухайн үүргийг хэрэгжүүлэхэд иргэнээс зайлшгүй гарах мөнгөн зардал буюу бодит, тогтсон зардлыг тооцов. Үүнд: мэдээллийг холбогдох газарт хүргүүлэхэд гарах бичиг хэрэг, шуудангийн зардал, зөвшөөрөл хүсэхэд төлөх хураамж зэргийг оруулсан. Ингэхдээ гүйцэтгэх үүргийг хэрэгжүүлэхэд тухайн иргэнээс гарч болох замын зардлыг тооцохгүй.

Оршин суугч нь төрийн байгууллагад хандан санал, хүсэлтээ илэрхийлэх, хот, нийтийн аж ахуйн болон төрийн үйлчилгээгээр хангагдах тохиолдолд аргачлалын дундаж хугацаагаар тооцсон 10-58 минут зарцуулах, Монгол шуудан ХК-ийн шуудангийн үйлчилгээ ашиглан 1,300 төгрөгийн зардал гаргахаар тооцлоо.

Хүснэгт 11

№	Ерөнхий стандарт үйл ажиллагаа	Гүйцэтгэх хугацаа (минут)
	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг:	
	- Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн шийдвэрийг биелүүлнэ.	
1	Үүрэгтэй танилцах;	3
2	Мэргэжлийн зөвлөгөө авах (холбогдох газраас);	25
3	Мэдээлэл цуглуулах, цуглуулсан мэдээллийг нэгтгэх;	3
4	Цуглуулсан мэдээллээ боловсруулах (нягтлах, тооцоолох, шалгах г.м)	5
Нийт		36
	Үйл ажиллагааны зардал = үйл ажиллагаа х Ажлын хөлс	4,100 төгрөг

⁴ Эх сурвалж: Шинэ Зуунмод хотын ерөнхий төлөвлөгөө

Статистикийн Үндэсний хорооноос гаргасан судалгаагаар иргэний дундаж цалинг 1.2 сая төгрөг гэж үзсэн байна. ⁵ Ажлын 22 хоног, ажлын 8 цагт хуваахад нэг өдрийн цалин 54.5 мянган төгрөг байна. Зарцуулах 36 минутад ногдох зардал 4.1 мянган төгрөг байна.

Үүргийг биелүүлэх хугацааг аргачлалын дундаж хугацаагаар тооцов.

2.3. Тоон үзүүлэлтийг тооцох

Аргачлалын 3.5-д заасны дагуу Тоон үзүүлэлтийг тооцох үе шатанд тухайн үүргийг иргэн хэдэн удаа хэрэгжүүлэхийг хуанлийн 1 жилээр тооцож гаргах бөгөөд тоон үзүүлэлтийг тохиолдлын болон давтамжийн тоо ашиглан дараах томъёогоор тооцохоор тусгасан.

$$\text{Тоон үзүүлэлт} = \text{Тохиолдлын тоо} \times \text{Давтамжийн тоо}$$

Тохиолдлын болон давтамжийн тоог тогтоохдоо хууль тогтоомжийн үйлчлэлд хамаарах этгээдийн гүйцэтгэх үүрэг нэг бүрийг тогтооно. Гүйцэтгэх үүрэг гэж тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэлд хамаарах этгээд хуульд заасны дагуу тоо баримт, тайлан, холбогдох бусад мэдээллийг бэлтгэн төрийн байгууллага буюу гуравдагч этгээдэд гаргаж өгөх, эсхүл хүргүүлэхийг хэлнэ.

Энэхүү үүргийн дагуу хүргүүлж байгаа мэдээлэл нь нэг буюу хэд хэдэн мэдээллийн агуулгаас бүрдэнэ. Мэдээллийн агуулга гэж тухайн этгээдээс төрийн байгууллага буюу гуравдагч этгээдэд гаргаж өгөх бүх тоон мэдээлэл, бичиг баримтын бүрдлийг ойлгох бөгөөд агуулга бүр нь үүрэгтэйгээ нийцэж байх ёстой.

Хуулийн төслийн иргэнд хүлээлгэж буй үүргийг хэрэгжүүлэх тоон үзүүлэлтийг дараах бүдүүвчийн дагуу тооцов.

Хүснэгт 12

№	Ерөнхий стандарт үйл ажиллагаа	Тоон үзүүлэлт
	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг:	
	Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн шийдвэрийг биелүүлэх.	
	Тоон үзүүлэлт= Тохиолдлын тоо x Давтамжийн тоо Бүсийн захирагчаас жилд дунджаар 5 удаагийн үүрэг өгнө гэж тооцвол 5x1=5	5 удаа

2.4. Нийт дүнг тооцож гаргах

Аргачлалын 3.6-д заасны дагуу нийт дүнг тооцож гаргах үе шатанд тухайн үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан иргэнд үүсэх ачааллыг тооцож гаргах бөгөөд иргэнд үүсэх ачаалал нь цаг хугацааг тоон үзүүлэлтээр үржүүлснээр тодорхойлогдоно.

$$\text{Ачаалал} = \text{Цаг хугацаа} \times \text{Тоон үзүүлэлт}$$

Хүснэгт 13

№	Ерөнхий стандарт үйл ажиллагаа	Ачаалал
	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг:	

⁵ https://www.1212.mn/BookLibraryDownload.ashx?url=Dundaj_tsalin_2020_Q1.pdf&ln=Mn

1.	Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн шийдвэрийг биелүүлнэ.	180 минут
	Захирагчаас жилд дунджаар 5 удаагийн үүрэг, даалгавар гарна гэж тооцсон бөгөөд үүрэг, даалгаврыг биелүүлэхэд 36 минут зарцуулна гэж тооцсон.	
2.	Дагуул хотын удирдлагын гаргасан шийдвэрийг биелүүлэх	180 минут
	Дагуул хотын удирдлагаас нэг жилд нийтээр дагаж мөрдүүлэхээр хэм хэмжээ тогтоосон 5 акт гаргана гэж тооцсон бөгөөд үүргийг хэрэгжүүлэхэд 36 минут зарцуулна гэж тооцов.	
Нийт		360 минут буюу 6 цаг

2.5.Хялбарчлах боломжийг шалгах

Аргачлалын 3.7-д заасны дагуу хялбарчлах боломжийг шалгах үе шатанд энэхүү аргачлалын 2.7-д заасантай нэгэн адил арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.

2.7.Хялбарчлах боломжийг шалгах үе шатанд өмнөх үе шатанд тодорхойлсон үүрэг нэг бүрийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг бууруулах буюу дарамт, ачааллыг багасгах боломжтой эсэхийг шалгана.

Хүснэгт 14

№	Хэрэгжүүлэх чиг үүрэг /Ажил, үйлчилгээ/	Тайлбар
1	Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн шийдвэрийг биелүүлнэ.	Иргэд дагуул хотын удирдлагын шийдвэрийн талаар мэдээлэл авах, санал өгөхдөө хотын захиргааны цахим хуудсаар, гар утасны аппликэйшн, фэйсбүүк, твитер хуудас, гэрт ойр байрлах хотын үйлчилгээний төвүүд, өөрийн оршин суух хороогоор болон нийтийн сонголд оролцох, хотын удирдлагатай биечлэн уулзах зэргээр мэдээлэл авах, санал хүсэлтээ илэрхийлэх боломжтой байгаа тул дээрх шуудангийн зардлыг гаргахгүй цахим шуудан, фэйсбүүк, факсаар явуулах зэргээр уг зардлыг хэмнэх боломжтой байна. Мөн санал, хүсэлтийг биечлэн хүргэж өгөхөөр бол аргачлалд заасны дагуу унааны зардлыг тооцохгүй.
2	Дагуул хотын удирдлагын гаргасан хэм хэмжээ тогтоосон дүрэм, журмыг биелүүлэх	
3	Дагуул хотод зорчигч этгээд энэ хууль, бусад хууль тогтоомж, дагуул хотын удирдлагаас гаргасан шийдвэрийг биелүүлэх үүрэгтэй.	

ГУРАВ.ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Энэ хэсэгт Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар хуулийн этгээдийн эрхлэх үйл ажиллагаатай холбоотой гүйцэтгэх үүргийн улмаас үүсэх зардлыг мөнгөн дүнгээр тооцоолон гаргана. Ийнхүү үүсэх зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”-ын 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсэгт заасны дагуу дараах үе шаттайгаар тооцоолно. Үүнд:

1. Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлох;
2. Зардлыг тооцох;
3. Тоон үзүүлэлтийг тооцох;
4. Нийт зардлын дүнг тооцож гаргах;
5. Хялбарчлах боломжийг ашиглах;
6. Нэмэлт зардлыг тооцох.

3.1.Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлох

Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоохдоо хууль тогтоомжийн үйлчлэлд хамаарах хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүрэг нэг бүрийг тогтооно. Гүйцэтгэх үүрэг гэж тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэлд хамаарах хуулийн этгээд хуульд заасны дагуу тоо баримт, тайлан, холбогдох бусад мэдээллийг бэлтгэн төрийн байгууллага буюу гуравдагч этгээдэд гаргаж өгөх, эсхүл хүргүүлэхийг хэлнэ.

Хуулийн төсөлд хуулийн этгээдэд үүрэг болгосон тусгайлсан бүлэг, зүйл, ххэсэг, заалт байхгүй боловч дараахи зохицуулалтуудыг хуулийн этгээдэд үүрэг болгосон зохицуулалт байна гэж үзэж сонгон авч тооцоо хийлээ.

- Хотын Захирагчийн шийдвэрийг биелүүлэх;
- хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хотын стандартыг мөрдөх;
- хотын зөвлөлөөс батлан гаргасан хэм хэмжээ тогтоосон шийдвэрийг биелүүлэх.

3.2.Зардлыг тооцох

Зардлыг тооцон гаргахдаа тухайн үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай үйл ажиллагаа нэг бүрийг ямар хугацаанд хийж гүйцэтгэхийг дунджаар гаргасан стандарт хугацааг ашиглав.

Хүснэгт 15

№	Чиг үүрэг	Хийгдэх ажиллагаа	Дундаж хугацаа /минут/
1	Хотын Захирагчийн шийдвэрийг биелүүлнэ	Үүрэгтэй танилцах, судлах	15
		Мэдээлэл цуглуулах	15
		Маягт бөглөх, гарчиглах, тэмдэглэх	7
		Тооцоо хийх	20
		Мэдээлэл, өгөгдөхүүнийг нягтлах	5
		Алдааг засах	10
		Тоо баримтыг боловсруулах	15
		Мэдээлэл шилжүүлэх болон нийтлүүлэх	2
		Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	30
		Бусадтай хамтран хийх хуралдаан (зөвлөгөөн)	60
		Мөнгө шилжүүлэх үүрэг хэрэгжүүлэх	8
		Олшруулах, архивлах, тараах	5

	Төрийн захиргааны байгууллагаас шалгах	30
	Төрийн захиргааны байгууллагын шалгалтын дүнгээс үүдэлтэй засвар, өөрчлөлт	90
	Холбогдох байгууллагатай харилцахад хүндрэл үүссэнээс үүдэн мэдээлэл нэмж цуглуулах	15
	Сургалт, давтан сургалтын арга хэмжээнүүд	15
	Зарцуулах нийт хугацаа	342

Ажлын хөлс=Үндсэн цалин*Ажиллах хугацаа

Ажлын хөлс= 1,269,100*0.7125 хоног=904,233 төгрөг

Хүснэгт 16

Д/д	Салбараар	Дундаж цалин /мянган төг/
1	Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	1,769
2	Уул уурхай, олборлолт	5,125.6
3	Боловсруулах үйлдвэрлэл	2,029.2
4	Цахилгаан, хий, агааржуулалт	2,575.7
5	Ус хангамж; бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	1,779.2
6	Барилга	2,019.8
7	Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	1,699.3
8	Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	2,419
9	Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	1,366.3
10	Мэдээлэл, холбоо	2,299.5
11	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	2,525.9
12	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	2,287.6
13	Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	2,617.4
14	Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	1,883.2
15	Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	2,333.6
16	Боловсрол	1,882.4
17	Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	2,121.8
18	Урлаг, үзвэр, тоглоом, наадам	1,862.1
19	Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	1,904.7
20	Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	2,073.5
21	Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	4,995.8
	Улсын дундаж	2,235.4

Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сангаас 2023 оны 4 дүгээр улирлын мэдээг авч ашиглав.

Хүснэгт 17

№	Чиг үүрэг	Хийгдэх ажиллагаа	Дундаж хугацаа
1	хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хотын стандартыг мөрдөх	Үүрэгтэй танилцах, судлах	15
		Мэдээлэл цуглуулах	15
		Маягт бөглөх, гарчиглах, тэмдэглэх	7
		Тооцоо хийх	20
		Мэдээлэл, өгөгдөхүүнийг нягтлах	5
		Алдааг засах	10
		Тоо баримтыг боловсруулах	15
		Мэдээлэл шилжүүлэх болон нийтлүүлэх	2
		Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	30

	Бусадтай хамтран хийх хуралдаан (зөвлөгөөн)	60
	Мөнгө шилжүүлэх үүрэг хэрэгжүүлэх	8
	Олшруулах, архивлах, тараах	5
	Төрийн захиргааны байгууллагаас шалгах	30
	Төрийн захиргааны байгууллагын шалгалтын дүнгээс үүдэлтэй засвар, өөрчлөлт	90
	Холбогдох байгууллагатай харилцахад хүндрэл үүссэнээс үүдэн мэдээлэл нэмж цуглуулах	15
	Сургалт, давтан сургалтын арга хэмжээнүүд	15
	Зарцуулах нийт хугацаа	342

Ажлын хөлс=Үндсэн цалин*Ажиллах хугацаа

Ажлын хөлс= 1,269,100*0.7125хоног=904,233 төгрөг

Хүснэгт 18

№	Чиг үүрэг	Хийгдэх ажиллагаа	Дундаж хугацаа /минут/
1	хотын зөвлөлөөс батлан гаргасан хэм хэмжээ тогтоосон шийдвэрийг биелүүлэх	Үүрэгтэй танилцах, судлах	15
		Мэдээлэл цуглуулах	15
		Маягт бөглөх, гарчиглах, тэмдэглэх	7
		Тооцоо хийх	20
		Мэдээлэл, өгөгдөхүүнийг нягтлах	5
		Алдааг засах	10
		Тоо баримтыг боловсруулах	15
		Мэдээлэл шилжүүлэх болон нийтлүүлэх	2
		Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	30
		Бусадтай хамтран хийх хуралдаан (зөвлөгөөн)	60
		Мөнгө шилжүүлэх үүрэг хэрэгжүүлэх	8
		Олшруулах, архивлах, тараах	5
		Төрийн захиргааны байгууллагаас шалгах	30
		Төрийн захиргааны байгууллагын шалгалтын дүнгээс үүдэлтэй засвар, өөрчлөлт	90
		Холбогдох байгууллагатай харилцахад хүндрэл үүссэнээс үүдэн мэдээлэл нэмж цуглуулах	15
Сургалт, давтан сургалтын арга хэмжээнүүд	15		
	Зарцуулах нийт хугацаа	342	

Ажлын хөлс=Үндсэн цалин*Ажиллах хугацаа

Ажлын хөлс= 1,269,100*0.7125 хоног=904,233 төгрөг байхаар тооцов.

Нийт зардлын дүн=904,233*3=2,712,699

3.3.Тоон үзүүлэлтийг тооцох

Тоон үзүүлэлт=Тохиолдлын тоо*Давтамж тоо

Тохиолдлын тоо нь тухайн үүргийг нийт хэдэн хуулийн этгээдэд хүлээлгэж байгааг харуулдаг бол давтамжийн тоо нь тухайн үүргийг хуулийн этгээд 1 жилд хэдэн удаа хэрэгжүүлэхийг харуулна.

Хүснэгт 19⁶

№	Өмчийн хэлбэр	Статистик тоо
1	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн	1,390
2	Монгол Улсын иргэний хувийн	64,166
3	Хувийн гадаадтай хамтарсан	567
4	Гадаад улсын	2,252
Нийт тоон үзүүлэлт		68,375

Иргэний хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1, 33.2-т зааснаар хуулийн этгээдэд компани, нөхөрлөл, холбоо, сан, хоршоог хамааруулав.

Хүснэгт 20

№	Чиг үүрэг	Давтамж тоо/жилд
1	Шинэ Зуунмод хотын Захирагчийн өгсөн үүргийг биелүүлэх;	жилд 2 удаа
2	Дагуул хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хотын стандартыг мөрдөх;	жилд 2 удаа
3	Дагуул хотын удирдлагаас хуульд нийцүүлэн гаргасан шийдвэрийг биелүүлэх.	жилд 2 удаа

Тоон үзүүлэлт= Тохиолдлын тоо*Давтамж тоо

Тоон үзүүлэлт=88,602*2=177,204

3.4. Нийт зардлын дүнг тооцож гаргах

Нийт зардал=Зардал*Тоон үзүүлэлт

Нийт зардал=2,712,699*177,204=**480,701,114**

3.5. Хялбарчлах боломжийг ашиглах

Аргачлалын 2.7.1-д заасны дагуу хамрагдах хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломж байгаа эсэхийг тодорхойлбол:

- Энэ тохиолдолд хуулийн этгээдийн тоог багасгах боломжгүй байна. Учир нь дээрх аж ахуйн нэгжийн явуулж байгаа үйл ажиллагаа нь нийслэл хотын хүн амын төвлөрөл, иргэдийн эрэлт хэрэгцээнээс шалтгаалан цаашид нэмэгдэх хандлагатай байна.

Аргачлалын 2.7.2-д заасны дагуу мэдээлэл хүргүүлэх давтамжийг багасгах боломж байгаа эсэхийг тодруулбал:

- Хуулийн этгээдэд мэдээллийг хүргэх давтамжийг багасгах боломж байна гэж үзэж байна. Учир нь орчин үед цахимаар мэдээллийг хүлээн авах, тайлан өгөх боломж улам бүр нэмэгдэж байгаа тул цаашид энэ төрлийн зардлыг бууруулах боломжтой байна.

Аргачлалын 2.7.3-д заасны дагуу мэдээллийн агуулгыг багасгах боломж байгаа эсэхийг тодруулбал:

- Мэдээллийн агуулгыг багасгах боломж одоохондоо хараахан бүрдээгүй байна. Учир нь одоогийн мэдээлэл нь зорилгодоо нийцсэн мэдээлэл байна гэж үзэж байна.

Аргачлалын 2.7.4-д заасанчлан шинээр үүсэх үүргийг урьд байсан үүрэгтэй нэгтгэж болох эсэх:

⁶ Эх сурвалж: Статистикийн нэгдсэн мэдээллийн сангаас 2023.04 дүгээр улирлын байдлаар.

- Шинээр үүсэх үүрэг харьцангуй бага тул энэ тал дээр өөрчлөлт хийх шаардлагагүй гэж үзлээ.

Аргачлалын 2.7.5-д заасны дагуу мэдээллийг цахимаар хүргүүлэх боломжтой эсэх:

- Технологийн хөгжлийн эрин үед амьдарч байгаа энэ цаг үед мэдээллийг цахимаар хүргэх боломж улам бүр нэмэгдэж байна. Иймд цаашдаа аж ахуйн нэгжийн мэдээлэл дээр үндэслэн дата бааз үүсгэн мэдээллийг нэгэн зэрэг хурдан шуурхай, найдвартай хүргэх боломжтой юм. Ингэснээр хүн хүч, техник, цаас, цаг хугацааны зардал хэмнэх боломжтой байна.

Аргачлалын 2.7.6-д заасанчлан мэдээллийг хүргүүлэх байгууллагын тоог багасгах боломжтой эсэх:

- Мэдээллийг хүргүүлэх байгууллагын тоог багасгах боломжтой. Ингэснээр мэдээлэл хүргэх зардал, цаг хугацааг хэмнэх боломжтой байна.

Аргачлалын 2.7.7-д заасан нэг цэгийн үйлчилгээ бий болгох боломжтой эсэх:

- Дээр дурдсан үйлчилгээнүүдийн зарим нь нэг цэгийн үйлчилгээгээр дамжин иргэдийн цаг, мөнгийг хэмнэж байгаа болно. Цаашид илүү олон үйлчилгээг нэг цэгийн үйлчилгээгээр иргэдэд хүргэх боломжтой гэж дүгнэлээ.

3.6.Нэмэлт зардлыг тооцох

Нэмэлт зардал=Бусад зардал*Тоон үзүүлэлт

Хууль батлагдсанаар нэмэлт зардал гарах эсэх нь тодорхойгүй тул тооцох шаардлагагүй гэж үзлээ.

Хуулийн төсөлд хуулийн этгээдэд үүрэг болгосон зохицуулалтаас илүү боломж олгосон, үйл ажиллагааг нь баталгааг нь хангасан шинэлэг зохицуулалтууд оруулсан байна.

ДӨРӨВ. ДҮГНЭЛТ

Аргачлалын дагуу төрийн байгууллага, хуулийн этгээд, иргэний үүсэх зардлыг тэдгээрийн гүйцэтгэх үүрэг, зарцуулах цаг хугацаа болон гарч болох зардал, тоон үзүүлэлт, нийт дүнг тооцох, хялбарчлах боломжийг шалгах гэсэн дарааллаар тус бүр тооцов.

Төрийн байгууллагын зардлыг тооцох аргачлалын 4.3.2-т “байгууллагыг сонгохдоо тухайн ажил, үйлчилгээнд хамааралтай бүх байгууллагыг биш голлон үүрэг гүйцэтгэх байгууллагыг сонгоно” гэж заасны дагуу холбогдох байгууллагуудыг сонгон тэдгээрийн гүйцэтгэх үүрэг, зарцуулах хугацаа, холбогдох зардлыг тус бүрт нь тооцсон.

Хууль батлагдсанаар Шинэ Зуунмод хот дагуул хот байгуулсан тохиолдолд ажлын албанд ажиллах албан тушаалтнуудын цалин, хэрэглэх тавилга, тоног төхөөрөмжийн зардал нэмэгдэхээр байна. Гэвч энэ хуулийн төсөлд үндэслэн шууд дагуул хотын удирдлага, ажлын алба ажиллаж эхлэхгүй бөгөөд байгуулах шийдвэрийг Улсын Их Хурал гаргахаар тусгасан.

Дагуул хот байгуулахад судалгааны 1 дүгээр хэсэгт дурдсан Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан төрийн албан хаагчийн цалингийн сүлжээгээр нэг ажилтны зардалд дунджаар нэг сард 1,902,800 төгрөг, нэг жилд 22,833,600 төгрөгийн цалин, тавилга тоног төхөөрөмжид нэг жилд 830,000 төгрөг зарцуулах тооцоо гаргасан боловч энэ нь уг хуулийн төсөлд шууд холбогдох зардал гэж үзэх боломжгүй юм.

Мөн дээр дурдсан зардлуудаас гадна Шинэ Зуунмод хотын бүтээн байгуулалтад 17.7 их наяд төгрөг зарцуулах тоцоолол хийгдсэн байх ба 2025-2040 онд 3 үе шатаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн нь улс, орон нутаг, нийслэл, Шинэ Зуун модын төсөвт тодорхой хэмжээгээр ачаалал үүсэхээр байна. Гэхдээ хир хэмжээний ачаалал үүсэх талаар тооцоолох боломжгүй байна.

Хуулийн этгээдийн зардлыг тооцохдоо Иргэний хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1, 33.2-т зааснаар хуулийн этгээдэд компани, нөхөрлөл, холбоо, сан, хоршоог хамааруулан авч үзэв.

2023 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар нийслэлд бүртгэлтэй 172,159 аж ахуйн нэгж, үүнээс 68,375 хуулийн этгээд үйл ажиллагаа идэвхтэй явуулж байгаа бол Төв аймгийн Зуунмод суманд бүртгэлтэй 941 ААНБ байгаагаас тогтмол үйл ажиллагаа явуулж байгаа 393 ААНБ байгаа нь тус аймгийн хэмжээнд бүртгэлтэй нийт үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААНБ-ын 41.8%-ийг эзэлж байна. Харин Сэргэлэн сумын нутаг дэвсгэрт 78 ААНБ бүртгэлтэй байгаагийн 36 нь үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол Алтанбулаг суманд 65 ААНБ бүртгэгдсэнээс 30 ААНБ үйл ажиллагаа явуулж байна.⁷

2023 оны IV дүгээр улирлын байдлаар							
БҮС	ААНБ нийт	Хувь		ААНБ үйл ажиллагаа явуулж байгаа	Хувь		Хэдэн хувь нь үйл ажиллагаа явуулж байна вэ?
Улсын дүн	234,519			96,815			41.3
Төв аймаг	3,116	1.3	Улсын	1,267	1.3	Улсын	40.7
Алтанбулаг	65	2.1	Төв аймгийн	30	2.4	Төв аймгийн	46.2
Зуунмод	941	30.2	Төв аймгийн	393	31.0	Төв аймгийн	41.8
Сэргэлэн	78	2.5	Төв аймгийн	36	2.8	Төв аймгийн	46.2

Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо

⁷ Үндэсний статистикийн хорооны 2023 оны 4 дүгээр улирлын тоон мэдээ.

Шинэ Зуунмод хотод хамаарагдах ААНБ-ын тоог ойролцоогоор Нийслэл болон Төв аймгийн Зуунмод суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа хуулийн этгээдийн 30%, Сэргэлэн, Алтанбулаг суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААНБ-ын 40%-иар тус тус тооцож, нийт 20,657 хуулийн этгээд байхаар төсөөлж, Шинэ Зуунмод хотын удирдлагаас гаргасан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх, хуульд заасан хүрээнд дэмжлэг үзүүлэх, шийдвэрийг биелүүлэх зэрэгт аргачлалд дурдсан дундаж хугацаагаар тооцоход 342 минут буюу 5 цаг 42 минут зарцуулах тооцоолол гаргасан болно. Аргачлалын 2.7-д дурдсаны дагуу хялбарчлах боломжийг шалгахад мэдээллийг цахимаар хүргэж, цаг хугацаа, зардлыг хэмнэх боломжтой гэсэн дүгнэлтийг гаргасан. Энэхүү хууль батлагдсанаар хуулийн этгээдийн хувьд нэмэлт зардал гарахгүй болно.

Хуулийн төсөлд хуулийн этгээдэд үүрэг болгосон зохицуулалтаас илүү боломж олгосон, үйл ажиллагааг нь баталгааг нь хангасан шинэлэг зохицуулалтууд оруулсан байна.

Тус хуулийн төсөлд иргэн хотын удирдлагад санал, хүсэлтээ хүргүүлэх, үйлчилгээ авах, үүргээ биелүүлэх хугацааг аргачлалын дунджаар тооцоход 10-58 минут зарцуулах, “Монгол шуудан” ХК-ийн шуудангаар нийслэлийн удирдлагад санал, хүсэлтээ хүргүүлбэл дунджаар 1300 төгрөгийн зардал гаргахаар тус тус тооцсон. Мөн аргачлалд дурдсан хялбарчлах боломжийг шалгахад дээрх шуудангийн зардлыг гаргахгүй байх боломжтой байна. Мөн аргачлалд санал, хүсэлтээ илэрхийлэхээр биечлэн очсон тохиолдолд унааны зардлыг тооцохгүй байхаар тусгасан.

Дээрх бүгдээс Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төслийг баталснаар төрийн байгууллага, хуулийн этгээд, иргэнд чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой нэмэлт зардал, ачаалал стандартаас илүү хэмжээгээр үүсэхгүй гэж дүгнэлээ. Харин шинэ хотын бүтээн байгуулалтын хөрөнгө оруулалтыг шийдвэрлэхтэй холбоотойгоор улсын болон орон нутаг, нийслэл, хотын төсөвт нэмэлт ачаалал үүсэхээр байгаа боловч түүнийг нарийвчлан тооцох боломжгүй байна.

ТАВ.АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ**Хууль:**

1. Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төрийн мэдээлэл, 2021, №7;
2. Иргэний хууль, Төрийн мэдээлэл, 2002, №7;
3. Хөдөлмөрийн хууль, Төрийн мэдээлэл, 1999, №25;
4. Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Төрийн мэдээлэл, 2015, №25;
5. Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хууль, Төрийн мэдээлэл, 2021, №35

Засгийн газрын тогтоол:

1. Засгийн газрын 2022 оны 143 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө”;
2. Засгийн газрын 2023 оны Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтох тухай 241 дүгээр тогтоол;
3. Засгийн газрын 2022 оны Төрийн захиргааны албан тушаалын ангилал зэрэглэл, түүнд хамаарах албан тушаалын жагсаалтыг батлах тухай 487 дугаар тогтоол;
4. Засгийн газрын 2016 оны Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал батлах тухай 59 дүгээр тогтоол.

Цахим хуудас:

1. www.legalinfo.mn;
2. www.ulaanbaatar.mn;
3. www.google.mn;
4. www.1212.mn /Статистикийн үндэсний хороо/;
5. ubservice.mn /Улаанбаатар хотын захирагчийн ажлын алба/;
6. ubstat.mn /Хүн амын талаарх тоон мэдээлэл/;
7. <http://mongolpost.mn/service/cat/3/8>;
8. Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан;